

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

19 листопада 2021 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

19 листопада 2021 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2021

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (19 листопада 2021 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2021. 149 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 6th International Scientific and Practical Internet Conference (November 19, 2021). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2021. 149 p.

У збірнику матеріалів VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол.

наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константинова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол.

наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Третьякова К.В.**, канд. філол. наук, доцент;

Чеберяк А.М., канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 28.10.2021 р.)

©Автори публікацій, 2021

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2021

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	СЛОВОТВІРНА ФЕМІНІЗАЦІЯ (МОЦІЯ) В ТЕОРІЇ НОМІНАЦІЇ	7
КАПРАНОВ Я.В.	МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ УСТАНОВЛЕННЯ СЕМАНТИЧНИХ ПЕРЕХОДІВ І ЗБІГІВ У НОСТРАТИЧНИХ МОВАХ	10
СІРАНЧУК Н.М.	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	14
ГОЛОВЧАК Н.І., КУШНІРЧУК О.О.	STILISTISCHE BESONDERHEITEN DER DEUTSCHEN WERBETEXTE	18
ОРЕЛ І.І.	СЕМАНТИЧНИЙ РОЗВИТОК НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ <i>SCHWARZ</i>	21
ЖОЛОВЧУК А.М.	МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРИГІНАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕКСТІВ	25

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

ДЕМЕНЧУК О.В., ДЕМЕНЧУК Д.	АРТЕФАКТНІ НОМІНАЦІЇ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ	29
ЛЯШУК А.М.	ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ДИСКУРСИВНОЇ ТАКТИКИ ОБРАЗИ В РИТОРИЦІ АВСТРАЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ	32
ХРИСТИЧ Н.С.	ВЕРБАЛЬНЕ УСОБЛЕННЯ КОНЦЕПТУ «ЛЮДИНА» ЛЕКСИЧНОЮ ОДИНИЦЕЮ ‘MAN’ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТАХ	35

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКІ МОТИВИ КОНЦЕПТУ <i>ГОРДІСТЬ</i>	38
АЛАДЬКО Д.О.	МОТИВАЦІЙНА МОДЕЛЬ «МАТЕРІАЛ – ВИРІБ» В НОМІНАЦІЯХ ПОСУДУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	43
БЛИЗНЮК К.Р.	ЛАКУНАРНІСТЬ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ «DONATION»: АНГЛІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКІ ПАРАЛЕЛІ	45

*VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ЗАЛУЖНА О.О., МОКРА Т.А.	ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ДІЄСЛОВА У СФЕРІ КУЛІНАРІЇ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	49
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	ОПОЗИЦІЙНА СЕМАНТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	52
КІНАЩУК А.В.	СПЕЦИФІКАТОРИ ТЕМАТИЧНОЇ ГРУПИ ПРЕДИКАТИВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	55
ДУЛЮК С.А.	МОВНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ, ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОСИСТЕМАХ	57
ПОДМОВСЬКА О.І.	ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	60

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

КОЗІЦЬКА О.А., ПОЛІЩУК Н.О.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	63
ЛУК'ЯНИК Л.В., БЕНЕСЬКО С.О.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗБАГАЧЕННЯ МОВЛЕННЯ УЧНІВ ЕТНОКУЛЬТУРОЗНАВЧОЮ ЛЕКСИКОЮ	65
ЛУК'ЯНИК Л.В., КОЗЯР Т.А.	МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ФОНЕТИЧНІЙ ОСНОВІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	69
ОВСЕЙЧИК Ю.В.	О ТРАЕКТОРИИ РАЗВИТИЯ КАУЗАЛЬНЫХ СОЧИНИТЕЛЬНЫХ СОЮЗОВ В РАННИЙ ПЕРИОД ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА	72
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЛОВОТВІРНО-ДЕРИВАЦІЙНА ПАРАДИГМА ВИСЛОВЛЮВАННЯ	75
ІГНАТЕНКО О.В.	СЕМАНТИКА ПРИСЛІВНИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	78
РОМАНЮК В.В.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОРІВНЯНЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

ГРИГОЛА О.А.	СЕМАНТИКА ДИСКОМФОРТНИХ ВІДЧУТТІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ТЕМАТИЧНА ПІДГРУПА «ФІЗИЧНИЙ БІЛЬ»	85
ДЗЕКАН О.В.	НОМІНАЦІЇ БОЛЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	87

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

СЛАВОВА Л.Л., СІКОРА С.М.	ПРАГМАТИЧНО-КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	91
ШУЛЬЖУК Н.В.	ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ У ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	95
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	СТИЛІСТИЧНО МАРКОВАНА ЛЕКСИКА ЯК ЗАСІБ МОВНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРСОНАЖІВ ТВОРІВ Г. ВДОВИЧЕНКО	101
КАЛІНІЧЕНКО М.М., ГУЦУЛ В.О.	ТВОРЧИСТЬ ЕМІЛІ ДІКЕНСОН В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПОПУЛЯРНОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ США 1800-Х РОКІВ	104
СЕРБИНА Т.Г.	ЛОГОЭПИСТЕМЫ КАК ОДИН ИЗ МАРКЕРОВ СОВРЕМЕННЫХ ТЕКСТОВ	106
ТОМА Н.М.	ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ	109
ЧЕБЕРЯК А.М.	ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ТЕКСТОВИХ КАТЕГОРІЙ СУЧАСНИХ ЗМІ	112
АРТЕМОВИЧ К.В.	ТРАНСФОРМАЦІЯ СТИЛІСТИЧНОЇ ВІДПОВІДНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ УКРАЇНОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ	115
ФЕДЮК А.А.	ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРЕДВИБОРЧОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ ДЖ. БАЙДЕНА І Д. ТРАМПА)	118
БЕЗКОРОВАЙНИЙ М.А.	ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЙОГО ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ	121
ЛЕВЧЕНКО А.І.	ПЕРЕКРУЧЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ ТА РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ У ПРАЦЯХ ДЖОРДЖА ЛІППАРДА	124

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

PAZDAN R., BUK A.	DIE BESONDEREN HERAUSFORDERUNGEN DER LITERARISCHEN ÜBERSETZUNG	128
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ- ЕВРІСЕМАНТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	130
КУКАРІНА А.Д.	КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧА-РОЗВІДНИКА: ДОСВІД СПЕЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ	133
КУЧМА Т.В.	ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ ФОН ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ТВОРІВ О. ПРОЙСЛЕРА ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД	136

VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»

РЕВУЦКАЯ Е.А.	ЗНАЧЕНИЕ И КОНЦЕПТ <i>КАМЕИ</i> В ПОЭТИЧЕСКОМ ЦИКЛЕ «ПАРИЖ» (1929) МАРИИ ПАВЛИКОВСКОЙ-ЯСНОЖЕВСКОЙ В ПЕРЕВОДЕ ВАЛЕРИЯ АКОПОВА	139
СКРИЛЬНИК С.В.	ГОЛОВНІ КОГНІТИВНІ ПРОЦЕСИ ПІД ЧАС СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ	142
ТРОНЬ Т.В.	АНГЛІЙСЬКОМОВНІ ДІЛОВІ ЛИСТИ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ	146

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

УДК 81'06-81'26'276.6:61

Козіцька О.А., канд. філол. наук,
Поліщук Н.О., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сучасні вчені порушують й активно досліджують найрізноманітніші питання термінології. Л. Симоненко зазначає: «Терміносистема сучасної української мови є потужною лінгвістичною базою, на основі якої формуються, усталюються й функціонують усі сфери науково-професійної діяльності» (Симоненко, 2001, с. 5). Особливого значення лінгвісти надають дослідженню структурно-семантичних особливостей терміна, оскільки переважну частину лінгвістичного фонду складає фахова лексика.

Як відомо, терміносистеми різних фахових мов вивчає багато українських та зарубіжних лінгвістів (А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, І.М. Кочан, З.Б. Куделько, Л.О. Симоненко та багато ін.). Структурно-семантичний потенціал термінів, їх словотвірна парадигма перебувають у центрі уваги багатьох учених (В.Г. Балог, Т.Л. Канделакі, В.Н. Прохорова, З.О. Сікорська, А.В. Суперанська та ін.).

Медицина, як одна з галузей наукового знання, тісно пов'язана з загальнонародним життям, перебуває на перетині багатьох наук і розгалужується на низку власних субтерміносистем. Значну частину лексики української наукової мови медицини складають термінологічні одиниці, утворені внаслідок вторинної номінації на основі загальноновживаних слів, термінів інших фахових систем або термінів медичних субтерміносистем.

Українські вчені досліджували медичну термінологію в різних аспектах. На сьогодні більшість праць ґрунтується на структурно-семасіологічному підході.

Метою розвідки є структурно-семантичний аналіз медичної термінології.

Аналіз структурних особливостей медичної термінології свідчить про збереження характерної для багатьох сучасних терміносистем тенденції до переважання багатослівних термінологічних конструкцій. Наявність таких конструкцій у медичній термінології пояснюють прагненням точно, детально описати поняття, висвітлити нові аспекти вже відомого поняття тощо.

А. Д'яков, Т. Кияк, З. Куделько у праці «Основи термінотворення. Семантичний і соціологічний аспекти» зазначають, що всі «термінологічні одиниці можна поділити на дві великі категорії – однокомпонентні та багатоконпонентні. Однокомпонентні складаються лише з однієї лексичної одиниці. До складу багатоконпонентних термінів входять декілька лексичних одиниць» (Д'яков, 2004, с. 98). Наприклад, у досліджуваній термінології однокомпонентними є терміни *анемія, антитіло, вата, гнійник, голка, гомілка, епідемія, легені, мікстура, п'ята, ребро, суглоб* та ін.; багатоконпонентними – *bronхіальне дерево, венозна пазуха склери, артеріальне коло великого мозку* та ін.

Аналіз досліджуваної нами медичної термінології засвідчив значну кількість термінів-словосполучень. Терміни-словосполучення – зручний засіб виділення диференційних ознак базового поняття під час систематизації термінів. Так, двокомпонентні терміни-словосполучення представлені в медичній термінології двома різновидами: 1) субстантивно-субстантивні (*ніжка мозку, хмаринка рогівки* та ін.); 2) субстантивно-ад'єктивні (*грудна протока, сонна артерія, кров'яне депо* та ін.) (Цісар, 2009, с. 10). Це неподільні в структурно-семантичному плані одиниці, мають цілісне значення, називають складне поняття.

Одним з найпродуктивніших структурних типів двокомпонентних медичних термінів в українській мові є конструкція [прикметник + іменник]: *атеросклеротична бляшка, барабанна перетинка, виразковий коліт, грудна протока, жовчний міхур, ендокринна система, кров'яне кільце, ненасичений жир, шлункова рідина* та ін.

Субстантивно-субстантивні медичні терміносполуки формуються за моделлю [іменник (Н.в.) + іменник (Р.в.)], що є менш продуктивною: *ангіна Дюге, корінь зуба, хвороба Степанського, гострота зору, відшарування сітківки, обмін речовин, зміцнення імунітету* та ін.

У медичній термінології є велика кількість термінів, що складається з декількох компонентів. Трикомпонентні аналітичні терміни є комбінацією домінантного найменування із

двокомпонентними сполуками (*гребінь шийки ребра, велика гусяча лапка, дисбактеріоз товстої кишки* та ін.). Чотири-, п'ятикомпонентні медичні терміни-словосполучення є комбінацією різноманітних компонентів за різними словотвірними моделями, зберігаючи при цьому семантичну цілісність: *вузdechка верхнього мозкового паруса, запалення слизової оболонки ока, синдром невоїдної базальноклітинної карциноми, верхня цибулина внутрішньої яремної вени* та ін.

Поглиблення основних наукових понять, поява нових термінів для позначення нових медичних реалій сьогодення демонструє процес пристосування мовної системи до потреб комунікації, які постійно зростають.

Отже, словосполучення є одним з найефективніших способів термінотворення. Багатокомпонентні терміни-словосполучення складаються з двох, трьох, чотирьох і більше основ. Багатокомпонентні терміни не настільки частотні, найпоширенішими є двокомпонентні утворення.

Список використаних джерел:

- Д'яков, А. С., Кияк Т. Р., & Куделько З. Б. (2004). *Основи термінотворення: семантичний та соціолінгвістичний аспекти*. Київ: Видавн. дім «Academia».
- Сизонов, Д. Ю. (2011). *Лінгвопрагматичний потенціал української медичної термінології у ЗМІ*: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ.
- Симоненко, Л. О. (2001). *Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку*. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. пр. Київ: КНЕУ. (Вип. IV). 3–8.
- Цісар, Н. З. (2009). *Вторинна номінація в системі української медичної термінології*: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів.

УДК 371.321

**Лук'яник Л.В., канд. пед. наук,
Бенесько С.О., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)**

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗБАГАЧЕННЯ
МОВЛЕННЯ УЧНІВ ЕТНОКУЛЬТУРОЗНАВЧОЮ ЛЕКСИКОЮ**

Збагачення мовлення учнів етнокультурознавчою лексикою – це складний процес, який містить у собі сприйняття, осмислення,

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
19 листопада 2021 року, м. Рівне

THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS

The Collection of Conference Proceedings
The 6th International Scientific and Practical Internet Conference
November 19, 2021, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.

Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 8. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»,
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепа, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27